

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سوار بر ابدیت

ترجمه کتاب «الأمَد علی الأبد» نوشته ابوالحسن عامری نیشابوری

مراجعه:

نرجس نوحید فر

سعید اسد

سرشناسه	: نرجس توحیدی فر، ۱۳۶۴
عنوان قراردادی	: سوار بر ابديت
عنوان و نام پدیدآور	: سوار بر ابديت / تالیف: ابی الحسن العامری نیشابوری / مترجم: نرجس توحیدی فر
مشخصات نشر	: تهران: شفیعی، ۱۳۹۷
مشخصات ظاهری	: ۱۶۸ ص
شماره	: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۴۳-۶۳-۸
وبسایت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: فارسی - عربی
زبان	: این کتاب شرحی بر کتاب "الامد علی الابد" است.
موضوع	: نقد و تفسیر
موضوع	: الامد علی الابد
موضوع	: عرفان -- متون قدیمی
شناخته افزوده	: ابی الحسن العامری نیشابوری / شرح
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷B۲۴۸ ۱۳۹۷B۲۴۸ ۴۲۲۸ م۷ج/
رده بندی دیویی	: ۸۹۲ ۳۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۴۲۱۴۵

انتشارات شفیعی

سوار بر ابديت

سرجیم حسن توحید یفر - اسدی

چاپ هو

پ اول ۱۳۹۷

تیراژ

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۴۳-۶۳-۸

SBN: ۹۷۸-۹۶۴-۷۸۴۳-۶۳-۸

آدرس: تهران، خیابان اردیبهشت، ساختمان اردیبهشت، پلاک ۱۰، همدان، انتشارات شفیعی.

تلفن: ۶۶۴۸۴۹۳۹ - ۶۶۴۹۴۶۵۴

فهرست مطالب

۵.....	مقدمه مترجمان
۹.....	مقدمه ناشر عرب
۱۱.....	زندگینامه عامری
۱۲.....	مقدمه مؤلف
۱۴.....	فصل اول
۱۷.....	فصل دوم
۲۳.....	فصل سوم
۲۸.....	فصل چهارم
۳۳.....	فصل پنجم
۳۷.....	فصل ششم
۴۰.....	فصل هفتم
۴۳.....	فصل هشتم
۴۶.....	فصل نهم
۴۸.....	فصل دهم
۵۱.....	فصل یازدهم
۵۴.....	فصل دوازدهم
۵۸.....	فصل سیزدهم
۶۲.....	فصل چهاردهم
۶۵.....	فصل پانزدهم
۶۸.....	فصل شانزدهم
۷۱.....	فصل هفدهم
۷۵.....	فصل هجدهم
۷۹.....	فصل نوزدهم
۸۴.....	فصل بیستم
۹۰.....	فهرست اعلام
۹۱.....	فهرست آیات
۹۳.....	نسخه عربی

مقدمه مترجمان

به طرز کلی روش تحقیقی دانشمندان مسلمانان در قرون اولیه اسلامی را می‌توان به دو قسم دانست: اول روش تاریخ‌نگاری، عرضه و حکایت؛ و دوم روش استدلال و تفسیر. از سرآمدان گروه اول می‌توان به بیرونی، علوی و شهرستانی اشاره کرد که به عرضه اعتقادات و ادیان دیگر و نقل گفته‌های آنان اکتفا کرده‌اند و از سرآمدان گروه دوم می‌توان به قاضی عبدالجبار، ابن حزم، ابن زید باغی (شاگرد کندی و استاد عامری نیشابوری)، و عامری نیشابوری اشاره کرد که علاوه بر تاریخ‌نگاری شیوه‌ای نقدی و جدلی در برخورد با سایر اعتقالات داشتند. تلاش‌های دسته دوم را می‌توان بارقه‌های شکل‌گیری علم کلام دانست.

با شکل‌گیری نهضت ترجمه در قرن دوم هجری در انواع کتاب‌ها از زبان‌ها و موضوعات گوناگون به عالم اسلام دریچه‌های متعددی از تحقیق و پژوهش به روی مسلمانان باز شد. از جمله این کتاب‌ها که به سبب حکما و فلاسفه یونان باستان بود که در برخورد با دین به شکل تیغ دایره‌ای عمل می‌کرد.

بنابراین دانشمندان مسلمانی که در گروه دوم تقسیم‌بندی ما جای گرفته‌اند بر آن شدند که با تحلیل دین بر پایه فلسفه از کمرنگ شدن آن و نزلت عقاید در جامعه اسلامی جلوگیری کنند که می‌توانست در اثر آشنایی مسلمانان با فلسفه به وجود آید. آنان تلاش کردند اصول اعتقادی دین را بر پایه قوانین عقل و منطق استوار ساخته و به این ترتیب فلسفه را

در خدمت دین و نه در مقابل آن قرار دهند. عامری هم چه در مقدمه و چه در متن کتاب حاضر، هدف خود را از تألیف آن همین حفظ دین در برابر شبهات فیلسوفانها می‌داند. البته نه فقط این کتاب بلکه می‌توان غالبیت کتاب‌های عامری را در راستای نیل به همین هدف دانست.

عامری، ارسطو و زمان

درچه فلسفه یونان به طور کلی برای علمای مسلمان جالب توجه بود ولی در میان فلاسفه یونان/ارسطو بیش از دیگران مورد توجه آنان قرار گرفت. عامری نیز از چه تعدادی از آثار خود را به شرح افکار و آراء/ارسطو اختصاص داد. ولی می‌توان تأثیر فلسفه/ارسطو را بر جوانب متعدد تفکر وی مشاهده کرد. کتاب «الأب علی الأبد» نیز یکی از همین نمونه‌هاست. به عنوان مثال/ارسطو اء قیاد است که هرگونه حرکت بر روی زمین از طریق حرکت ستارگان و سیارات، حاصل می‌شود و سبب حرکت اجرام آسمانی را نیز محرک اول یا خداوند می‌داند. از دیدگاه/ارسطو، محرک اول حرکت ندارد ولی علت حرکت اجرام آسمانی است که خود موجب حرکت در طبیعت می‌شوند. وی با پذیرش این نوعی روند زمان می‌گوید: «گمان می‌رود که زمان، جنبش فلک است؛ زیرا که به به جنبش‌ها با این نوع حرکت، و زمان نیز با این حرکت سنجیده می‌شود».

عامری هم در بخش‌هایی از کتاب حاضر از تأثیر گران آسمانی و ستاره‌ها بر امور زمین و سرنوشت بشر سخن می‌گوید (صفحات ۲۴-۴۷-۵۰-۵۱-۶۲).

تفکر یونانی از/افلاطون و/ارسطو تا نوافلاطونیان بر تاریخ تفکر ادیان درباره مسأله زمان بسیار تأثیرگذار بوده است. برای مثال مفهوم ابدیت برای اولین بار در فلسفه یونانی مطرح شده است. مفهوم ابدیت

نه به معنای زمان نامتناهی، بلکه به معنای تعالی از زمان می‌باشد. تسلط خداوند بر مخلوق، اسیر زمان نیست و علم الهی فراتر از چارچوب زمان است. مسأله اساسی‌ای که عامری در این کتاب قصد طرح آن را دارد مسأله ابدیت است چنانکه حتی عنوان کتاب را به آن اختصاص می‌دهد. در اینجا بهتر است که توضیحی درباره عنوان کتاب بدهیم؛ «آمد» می‌تواند دو معنا داشته باشد: اول؛ زمان مقید در برابر زمان ابدی که نامقید است، یعنی عامری برهه‌ای از زمان که در واقع همان دوره جای گرفتن نفس ناطقه در جسم است را آمد را ابدیتی که پس از مرگ به سوی آن رهسپاریم را ابد نامیده است. دنیای «وم آمد» مرگ است؛ اگر از این زاویه عنوان کتاب را تحلیل کنیم باید بگوییم که «مرگ» راهی به سوی ابدیت دانسته و اگرچه هر دو معنا با مفهیم کتاب نمخوانی دارد ولی با توجه به سخن مؤلف که هدف‌اش را تشریح می‌کند دانسته برداشت دوم به صواب نزدیک‌تر است. اما مسأله مهم، اهمیت بحث زمان برای عامری است؛ می‌توان گفت اهمیت زمان برای عامری نتیجه اهمیت زمان در فلسفه ارسطو است. چراکه در میان فلاسفه یونان باستان، ارسطو بیش از همه به مسأله زمان اهمیت داده است و این اهمیت ریشه در توجه ارسطو به طبیعت و تغییرات آن دارد. در عین حال ما برای ترجمه عنوان کتاب این نکته را مورد توجه قرار دادیم که نویسنده تعمدی در انتخاب حرف «علی» داشته است، و لذا تلاش کردیم مفهوم شناور بودن بخشی از زمان در جریان ابدی زمان را در ترجمه لحاظ کنیم.

موسیقی و حرکت در زمان

از دیگر نکات جالب در گفته‌های عامری چند مورد سخن به میان آوردن از موسیقی است که این هم نشان‌دهنده توجه او به ارتباط میان

موسیقی و زمان است. موسیقی یک هنر تداوم‌دار است و در زمان حرکت می‌کند. ریتم در موسیقی نیز مؤلفه‌ای مشخص‌کننده زمان است. ضرب یا Tempo یک مفهوم زمانی است که کم یا زیاد شدن آن شخصیت ریتم را تغییر نمی‌دهد. ضرب خیلی سریع منجر به انقباض و حذف واحدهای کوچک ریتم می‌شود و ضرب خیلی کند منجر به تقسیم با آنها توسط شنونده می‌گردد. پس این ضرب است که اثر احساسی موسیقی را در خود دارد؛ به همین سبب در صفحه ۳۲ این کتاب عامری شادی و غمی که در نتیجه دوری از شهوات به سوی انسان سرازیر می‌شود را به نغمه‌های گوشنواز موسیقی تشبیه می‌کند.

در بخش ثانیه‌ای از کتاب نیز از مفهوم موسیقی برای تمثیل گفته‌هایش بهره می‌گیرد. (صفحات ۲۶-۳۳-۶۰-۹۵).

تقدیر و تشکر

در پایان تقدیر فراوان داریم از جناب آقای توحیدی‌فر (پدر بزرگوار) که ما را در فهم مطالب و ترجمه کتاب بسیار یاری نمودند. نیز از جناب دکتر گودرزی که این کتاب ارزشمند را به ما معرفی کرده و ویراستاری آن را تقبل فرمودند، و از جناب آقای شفیع‌ی‌ناشر محترم، چاپ آن را تقبل فرمودند.

مترجمان

تهران - اسفندماه ۱۳۹۷

